

Obnova květinových záhonů v rámci reprezentativního parteru před Šlechtovou restaurací v Královské oboře Stromovka

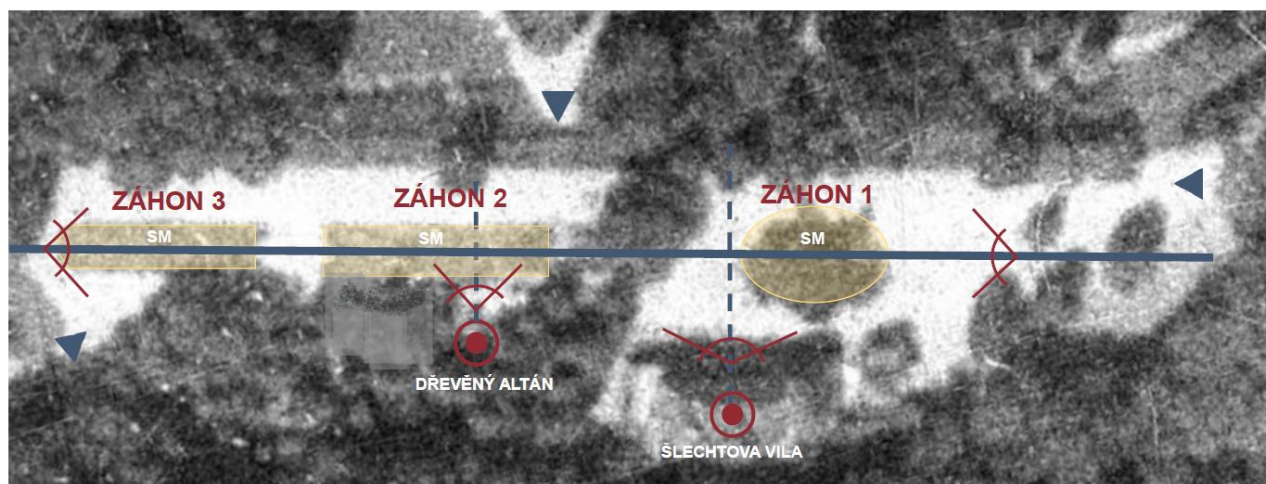
Autorka článku: doc. Ing. Tatiana Kuřková, CSc., foto: Alice Dědečková

Historie parteru s květinovými záhony

Ústředním prvkem promenádního prostoru před Šlechtovou restaurací a přílehlou Kaštankou byl podélný parter, koncipovaný na jedné z hlavních kompozičních os (Šlechtova restaurace - Výstaviště). Parter tvořily 3 samostatné plochy travnatých záhonů s květinami (Záhon 1, 2, 3), které tento promenádní prostor formovaly.

Tvar hlavního záhonu (Záhon 1), umístěného před Šlechtovou restaurací, se v průběhu historie měnil. Původně byl po roce 1880 vytvořen jako oválný, po II. světové válce, kolem roku 1945 byl změněn na obdélníkový. Jeho poloha nebyla nikdy centralizovaná na střed vily, záhon ležel vždy mírně mimo jednu z vedlejších os, která procházela vilou.

Zbývající dva záhony parteru (Záhon 2, 3) byly koncipovány jako dlouhé, na sebe navazující obdélníky, které určovaly směr korza. Tvar záhonů Koncový záhon (Záhon 3) byl původně zakončen obloukem pro přirozené „obkroužení“ na konci promenády. Byl tedy jasně dán jejich funkcí v prostoru.

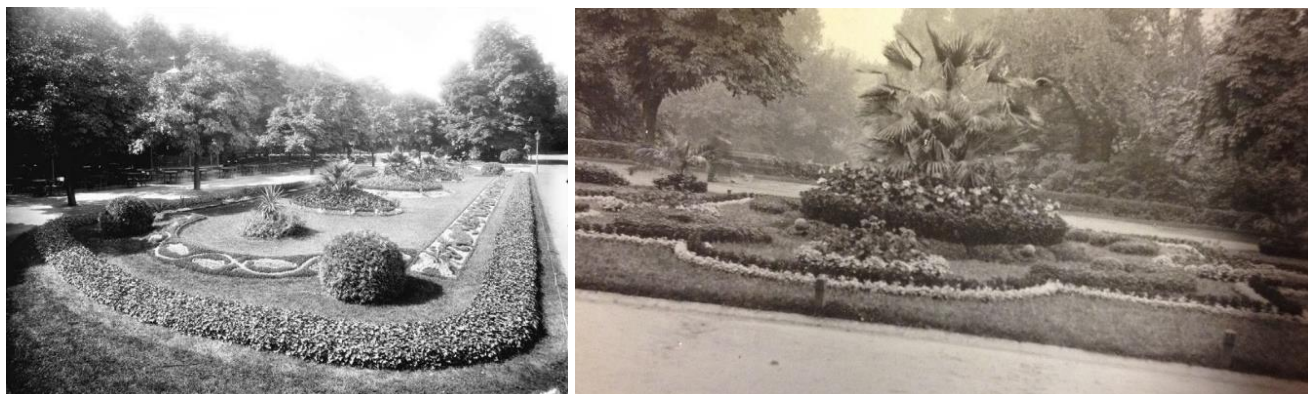

ANALÝZA KOMPOZICE

- Vstup do objektu
- Kompoziční osa hlavní
- Kompoziční osa vedlejší
- Významné výhledy
- Dominantní technický prvek

Květinové záhony před Šlechtovou vilou byly významným a důležitým prvkem kompozice od počátku formování tohoto prostoru. V souladu s trendy konce 19. a první poloviny 20. století byly vytvářeny jako každoročně obnovované výsadby kobercových letniček, doplněné hlíznatými rostlinami (*Canna*,

Colocasia, *Strelitzia*), subtropickými interiérovými solitérními rostlinami v záhonech, jako byly různé druhy palm (např. *Phoenix*, *Livistona*, *Chamaerops*), banánovníků (*Musa*, *Ensete*), dračinek (*Cordyline*) aj.

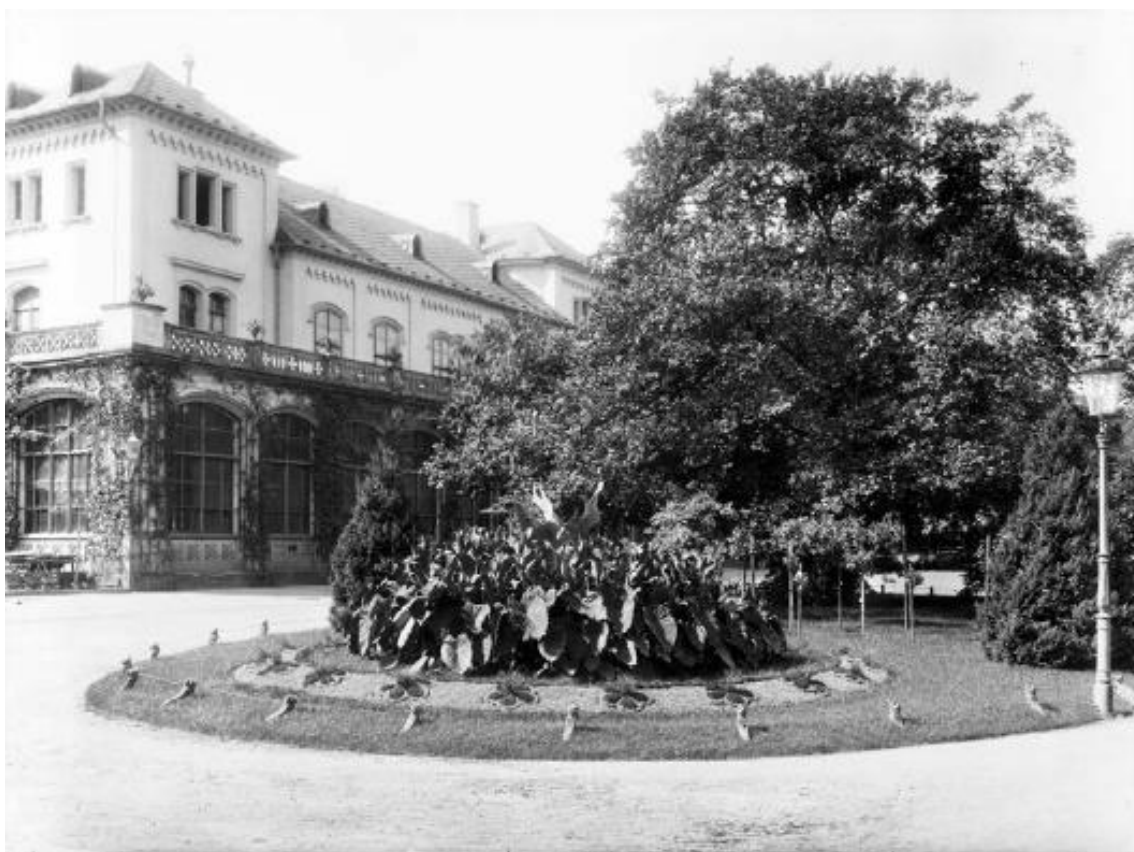
Až do 2. světové války byly na záhonech vytvářeny náročné dekory, ornamentálního typu, často s terénní modelací, které se v průběhu let měnily. Ke zjednodušení výsadeb došlo po 2. světové válce.

Obnova parteru v roce 2020

Při návrhu obnovy květinových záhonů se po domluvě s investorem stavby, Magistrátem hlavního města Prahy, oddělením péče o zeleň a NPU vycházelo z následujících principů:

- a) respektovat současnou funkci a potřeby veřejného celopražsky významného přírodně a památkově chráněného parku
- b) při obnově záhonu oválného záhonu (Z1), umístěného bezprostředně před Šlechtovou vilou, zachovat vysokou míru autentičnosti ve vztahu k umístění v rámci vstupního reprezentativního prostoru, obnovy původního tvarosloví záhonu, jeho vnitřní kompozice, výběru pěstitelských skupin květin a samotných taxonů. U vybraných taxonů používat druhy a odrůdy, které byly v pěstování v období 1. republiky. Pouze v nezbytných případech nahradit prvorepublikové druhy a odrůdy za současně pěstované. Navrhnutým řešením tak dokladovat vysokou úroveň a náročnost zahradnického řemesla období 1. republiky
- c) po obvodu oválného záhonu obnovit historické litinové sloupky s motivem lvích hlav

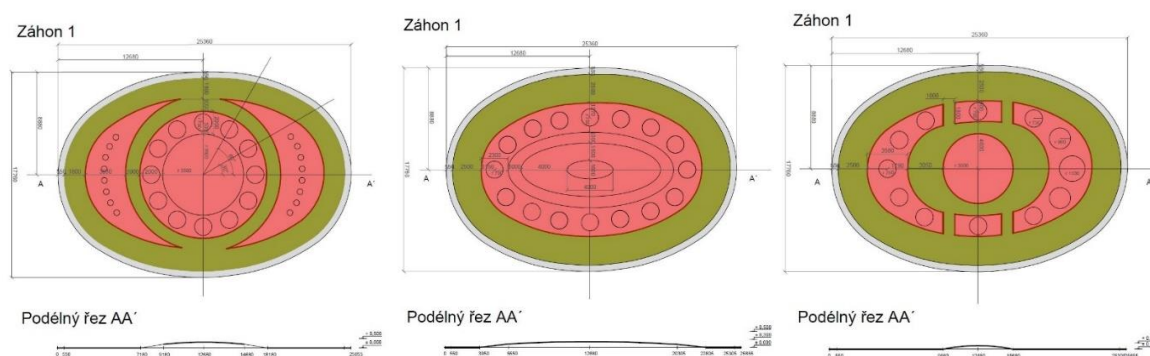
Předlohou pro obnovu oválného záhonu (Z1) v roce 2020 byla dobová fotografie, dokladující stav záhonu kolem roku 1900. Hejretová, 2017.

- d) obnovit podélné záhony Z2 a Z3 v západní části parteru, které od oválného záhonu Z1 dělí tzv. alpinum obnovené v roce 2016 (alpinum tvoří dřeviny a trvalky s cibulovinami na záhonech v okolí podchodu směrem do dna bývalého rybníka), záhony Z2 a Z3 více navazují na krajinářskou část parku Stromovka, jejich osázení řešit v souladu se soudobými trendy v použití květin v krajinářské architektuře, zachovat dispoziční řešení záhonů (umístění, tvar), jejich vysokou reprezentativnost, ale neobnovovat náročné ornamentální vnitřní uspořádání rostlin se specifickým, za tímto účelem používaným

sortimentem květin, koncový podélný záhon (Z3) zakončit obloukem pro přirozené „obkroužení“ na konci promenády.

Projekční práce k obnově květinových záhonů probíhaly ve dvou etapách

V první etapě v roce 2018 bylo předloženo několik variant možného řešení záhonů (podélných i oválného záhonu) – ve vztahu ke tvarům, umístění v prostoru, velikosti a možné vnitřní kompozici.

Ukázka variantních návrhů řešení kobercového oválného záhonu před Šlechtovou restaurací. Pro realizaci oválného záhonu byla vybrána varianta nejvíce vlevo.

Projektanti navrhli stabilní rozhraní záhonů a trávníku z ocelové pásoviny. Zahradníci tudíž nemusí každoročně odpíchávat okraj záhonů od trávníku. Záhony si drží svoje původní rozměry a tvar.

Ve druhé etapě v roce 2019 byla pro vybranou variantu řešení vypracovaná projektová dokumentace k realizaci stavby (vytyčovací a osazovací plány, technologie založení a následné péče, rozpočet). Pro všechny tři záhony byly zpracovány osazovací detaily pro výsadbu letniček (polovina května až konec října) a pro výsadbu cibulnatých a hlíznatých rostlin v kombinaci s dvouletkami (konec října až polovina května), vždy ve dvou variantách druhové skladby rostlin.

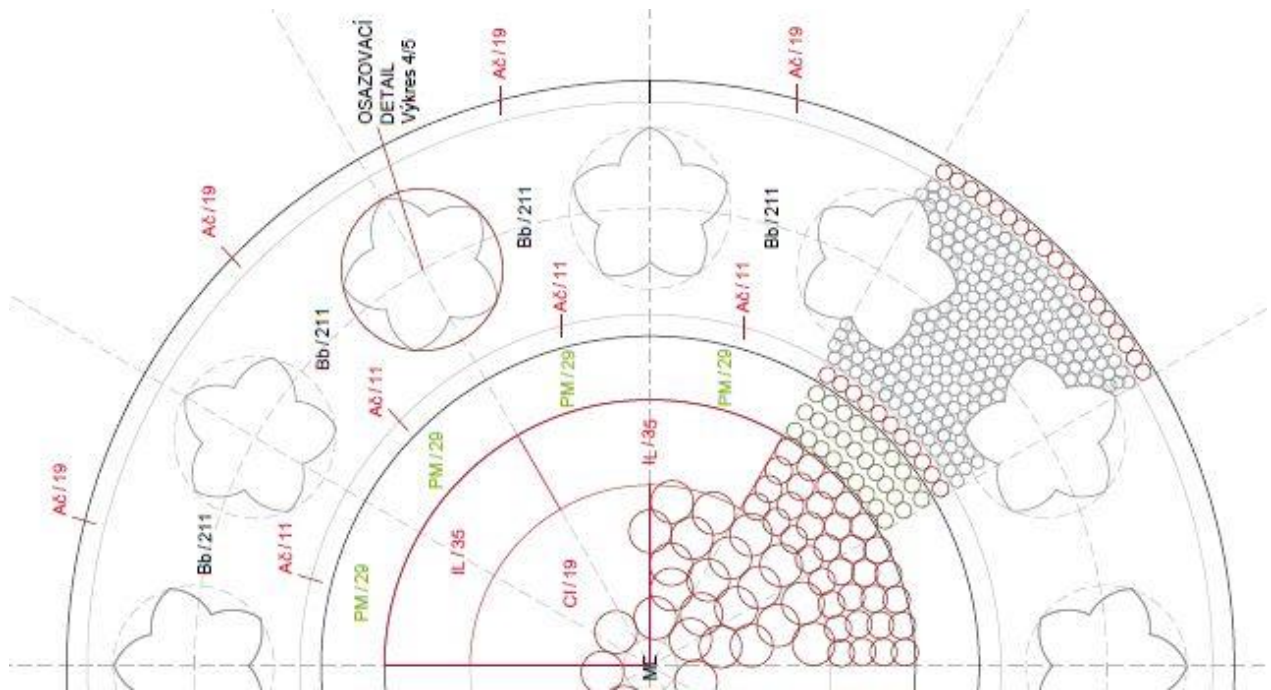
Samotná realizace parteru, včetně květinových záhonů probíhala na jaře roku 2020. Ve spolupráci s hlavním projektantem stavby, atelierem Steiner a Malíková, krajinářští architekti a realizačními firmami byly dolaďovány závlahy, skladba pěstebního substrátu pro letničky, zrealizování opor pro růže. Na jaře 2020 bylo do květinových záhonů vysázeno 13 506 ks letniček a 30 ks růží na kmínku. Na podzim pak letničky nahradila výsadba 8 664 ks cibulovin a 11 633 ks dvouletek.

Pro každoroční osazení ornamentálního oválného záhonu byly vyrobeny „vykrajovátka“ viz foto níže pro květinové vzory v rámci středového záhonu v oválném záhonu Z1.

Řešení oválného záhonu (ukázka jeho středové části viz obr. níže) bylo navrženo s cílem dosažení maximální historické autentičnosti.

Středovou dominantou v záhonu je v různých variantách banánovník (*Musa* viz foto níže) nebo palma (Phoenix).

Dále byly použity typické kobercové rostliny okrasné listem, snášející zaštipování do příslušného ornamentu, a to *Pilea microphylla*, *Iresine lindenii*, *Alternanthera* a kompaktní odrůdy *Begonia semperflorens*. Barevnost záhonu je v teplých červenohnědých odstínech, doplněných zelenou a lehce narůžovělou.

Nesnadnou úlohou pro zahradníky je vždy i precizní každoroční vymodelování bombíringu středového záhonu a každoroční vytýčení výsadeb a osázení záhonů.

Podélné záhony, 2,2 m široké, byly navrženy tak, aby odrážely soudobé trendy v oblasti použití květin a možnosti a potřeby zadavatele.

Vnitřní kompoziční řešení má podobu pestré směsi, ve které se jednotlivé letničky střídají a následně opakují v rámci modulů po celé délce záhonů. Od okrajů záhonů směs letniček v cílové výšce graduje ke středu záhonu, nepřesahuje pokud možno cca 80 cm. V první variantě osazovacích plánů je volena v barevnosti růžová, fialová, karmínová, modrá v různých odstínech, propojené barvu bílou, ve druhé převládají teplé odstíny žluté, oranžové, vínové, lososové, doplněné o barvu bílou.

Zahradnický rok na parteru

V druhé polovině května jsou zakládány letničkové záhony, které dožívají cca v druhé polovině října.

Následně se záhony koncem října osazují dvouletkami s cibulovinami. Ty jsou na záhonech přes zimu až do odkvětu cibulovin a dvouletek do cca poloviny května.

Tento princip střídání letničkových výsadeb a výsadeb dvouletek a cibulovin se pravidelně opakuje.

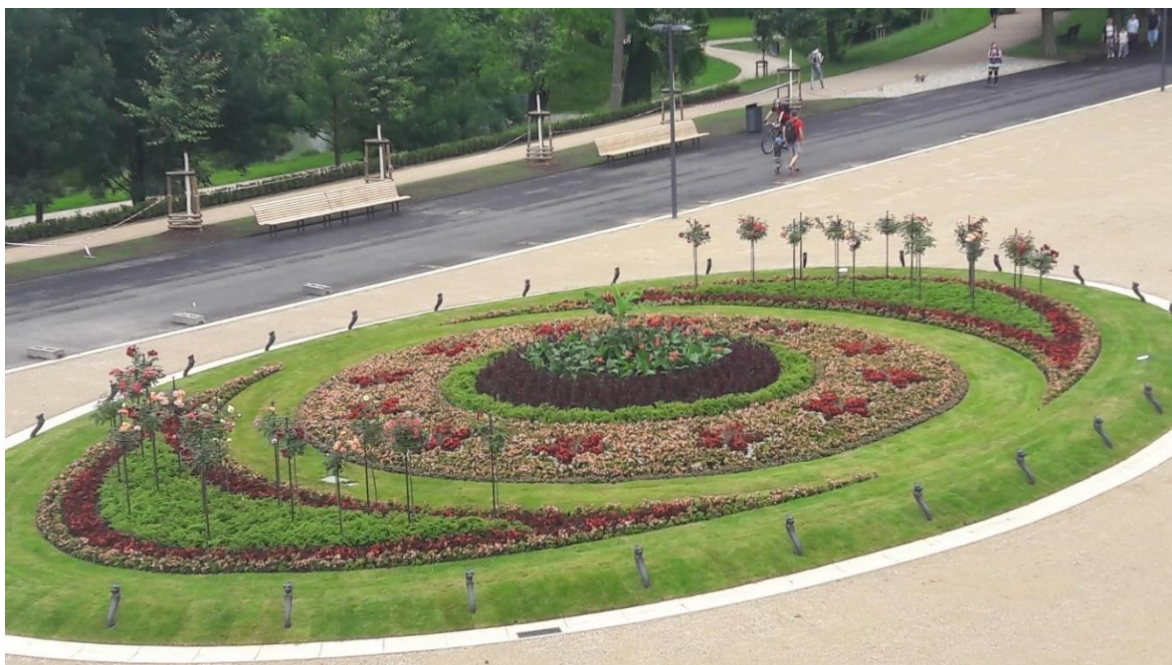
Pětileté zkušenosti s osazováním a udržováním květinových záhonů

Obnova reprezentativních květinových záhonů byla veřejností přijata velice pozitivně. Údržbě parteru je věnována individuální péče.

Pro návštěvníky parku máme připraveny tři varianty osázení záhonů, které se vždy snažíme pro zpestření prostřídat během let. První varianta osazovacích plánů byla v reálných podmínkách na parteru prověřena v letech 2020 – 2021 a roce 2024. Druhou variantu jsme vyzkoušeli v letech 2022 - 2023. **Nově je pro jarní výsadby v roce 2025 připravena třetí varianta letničkových záhonů** v barevnosti růžová, fialová, karmínová, modrá v různých odstínech, propojené barvu bílou.

V rámci naší práce se snažíme o zpětnou vazbu od údržby květinových záhonů. Průběžně doladujeme detaily s autorkou výsadeb.

Záhony jsou pod automatickou závlahou využívánou dle aktuálních klimatických podmínek. Zálivka probíhá předčištěnou užitkovou vodou z Rudolfovy štolý.

Literatura a zdroje:

HEJRETOVÁ, Daniela. *Zahrada Kaštanka. Stavebně historický průzkum zahrady Kaštanka situované před Šlechtovou vilou v Královské oboře*. Bekr Art. Praha, 2017.

KUŤKOVÁ, Tatiana, Jiří UHER a Kristýna KLASOVÁ. *Metodika obnovy květinového záhonu*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2021. ISBN 978-80-7509-807-8.

KUŤKOVÁ, Tatiana a Kristýna KLASOVÁ. *Obnova květinových záhonů v modelových objektech památek zahradního umění*. Specializovaná mapa s odborným obsahem. Lednice: Mendelova univerzita v Brně, 2020.